

Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

Stambuł, 11.5.2011

Preambuła

Państwa członkowskie Rady Europy i inni sygnatariusze niniejszej konwencji:

przywołując Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz protokoły do niej, Europejską Kartę Społeczną, Konwencję Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi oraz Konwencję Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych,

przywołując następujące zalecenia Komitetu Ministrów dla państw członkowskich Rady Europy: Zalecenie Rec (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą, Zalecenie CM/Rec (2007)17 w sprawie standardów i mechanizmów dotyczących równości kobiet i mężczyzn, Zalecenie CM/Rec (2010)10 w sprawie roli mężczyzn i kobiet w zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu oraz w umacnianiu pokoju, a także inne właściwe zalecenia,

biorąc pod uwagę rosnący zbiór orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które wyznacza ważne standardy dotyczące przemocy wobec kobiet,

mając na względzie Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (1966), Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (1966), Konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie likwidacji wszystkich form dyskryminacji kobiet (1979) i protokół fakultatywny do niej (1999), a także zalecenie ogólne nr 19 Komitetu do spraw likwidacji dyskryminacji kobiet w sprawie przemocy wobec kobiet, Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka (1989) i Protokoły Fakultatywne do niej (2000) oraz Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (2006),

mając na względzie Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego (2002),

przywołując podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego, zwłaszcza Konwencję genewską o ochronie osób cywilnych podczas wojny (1949) oraz Protokoły Dodatkowe I i II (1977),

potępiając wszystkie formy przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,

uznając, że wdrożenie *de jure* i *de facto* równości kobiet i mężczyzn ma zasadnicze znaczenie dla zapobiegania przemocy wobec kobiet,

uznając, że przemoc wobec kobiet jest przejawem nierównych stosunków władzy między kobietami a mężczyznami na przestrzeni wieków, które doprowadziły do dominacji mężczyzn nad kobietami i dyskryminacji kobiet, a także uniemożliwiły pełne usamodzielnienie kobiet,

uznając strukturalny charakter przemocy wobec kobiet za przemoc ze względu na płeć oraz fakt, że przemoc wobec kobiet stanowi jeden z podstawowych mechanizmów społecznych, za pomocą którego kobiety są utrzymywane na podrzędnej pozycji w porównaniu z mężczyznami,

uznając, z najwyższą troską, że kobiety i dziewczęta są często narażone na drastyczne formy przemocy takie jak: przemoc domowa, molestowanie seksualne, gwałt, małżeństwo z przymusu, przestępstwa popełniane w imię tak zwanego „honoru” i okaleczanie narządów płciowych, które stanowią poważne naruszenie praw człowieka kobiet i dziewcząt oraz główną przeszkodę w zapewnieniu równości kobiet i mężczyzn,

zwracając uwagę na ciągłe naruszanie praw człowieka w trakcie konfliktów zbrojnych, dotykające ludność cywilną, zwłaszcza kobiety i przybierające formę stosowanych na szeroką skalę lub systematycznie gwałtów oraz przemocy seksualnej, jak również na możliwość eskalacji przemocy ze względu na płeć, zarówno w trakcie konfliktu, jak i po jego zakończeniu,

uznając, że kobiety i dziewczęta są bardziej niż mężczyźni narażone na przemoc ze względu na płeć,

uznając, że przemoc domowa dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu oraz że mężczyźni mogą również być jej ofiarami,

uznając, że dzieci są ofiarami przemocy domowej, również jako świadkowie przemocy w rodzinie,

dążąc do stworzenia Europy wolnej od przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,

uzgodniły, co następuje:

Rozdział I

Cele, definicje, równość i niedyskryminacja, obowiązki ogólne

Artykuł 1

Cele konwencji

1. Niniejsza konwencja ma na celu:
 - a. ochronę kobiet przed wszystkimi formami przemocy oraz zapobieganie, ściganie i eliminację przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
 - b. przyczynianie się do eliminacji wszystkich form dyskryminacji kobiet oraz wspieranie rzeczywistej równości kobiet i mężczyzn, w tym poprzez usamodzielnienie kobiet;
 - c. stworzenie ogólnych ram, polityki i działań na rzecz ochrony i wsparcia wszystkich ofiar przemocy wobec kobiet i przemocy domowej;
 - d. zacieśnianie współpracy międzynarodowej, mającej na celu eliminację przemocy wobec kobiet i przemocy domowej;
 - e. zapewnienie wsparcia i pomocy organizacjom i organom ścigania w skutecznej współpracy mającej na celu przyjęcie zintegrowanego podejścia do eliminacji przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.
2. W celu zapewnienia wdrożenia jej postanowień przez Strony, niniejsza konwencja ustanawia specjalny mechanizm monitorowania.

Artykuł 2

Zakres konwencji

1. Niniejsza konwencja ma zastosowanie do wszystkich form przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej, która dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu.
2. Strony zachęca się do stosowania niniejszej konwencji do wszystkich ofiar przemocy domowej. Przy stosowaniu niniejszej konwencji Strony poświęcają szczególną uwagę kobietom będącym ofiarami przemocy ze względu na płeć.
3. Niniejszą konwencję stosuje się w czasie pokoju i w trakcie konfliktów zbrojnych.

Artykuł 3

Definicje

Dla celów niniejszej Konwencji:

- a. „przemoc wobec kobiet” rozumie się jako naruszenie praw człowieka i formę dyskryminacji kobiet i oznacza wszelkie akty przemocy ze względu na płeć, które powodują lub mogą prowadzić do fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej szkody lub cierpienia kobiet, w tym również groźby takich aktów, przymus lub arbitralne pozbawianie wolności, zarówno w życiu publicznym, jak i prywatnym;
- b. „przemoc domowa” oznacza wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy nie;
- c. „płeć społeczno-kulturowa” oznacza społecznie skonstruowane role, zachowania, działania i atrybuty, które dane społeczeństwo uznaje za odpowiednie dla kobiet lub mężczyzn;
- d. „przemoc wobec kobiet ze względu na płeć” oznacza przemoc skierowaną przeciwko kobiecie ponieważ jest kobietą lub która dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu;
- e. „ofiara” oznacza każdą osobę fizyczną, której dotyczą zachowania wymienione w punkcie a i b;
- f. „kobiety” oznaczają również dziewczęta poniżej osiemnastego roku życia.

Artykuł 4

Podstawowe prawa, równość i niedyskryminacja

1. Strony przyjmą regulacje prawne i inne rozwiązania, niezbędne, by promować i chronić prawa wszystkich, zwłaszcza kobiet, do życia wolnego od przemocy w sferze publicznej i prywatnej.
2. Strony potępiają wszelkie formy dyskryminacji kobiet i przyjmą, bez zwłoki, konieczne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu jej zapobiegania, zwłaszcza przez:
 - wpisanie do krajowych konstytucji lub innych właściwych aktów prawnych zasady równości kobiet i mężczyzn oraz zapewnią praktyczne stosowanie tej zasady;
 - zakazanie dyskryminacji kobiet, także poprzez ustanowienie sankcji, tam, gdzie okaże się to konieczne;
 - uchylanie przepisów i praktyk dyskryminacyjnych wobec kobiety.
3. Wdrażanie postanowień niniejszej konwencji przez Strony, zwłaszcza rozwiązań chroniących prawa ofiar, będzie zapewnione bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na: płeć, płeć społeczno-kulturową, rasę, kolor skóry, język, religię, poglądy polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, sytuację majątkową, urodzenie, orientację seksualną, tożsamość płciową, wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność, stan cywilny, status uchodźcy, migranta lub inny.
4. W myśl postanowień niniejszej konwencji szczególne środki, niezbędne, by zapobiegać przemocy ze względu na płeć i chronić przed nią kobiety, nie są uznawane za dyskryminujące.

Artykuł 5

Zasady odpowiedzialności państwa i należyta staranność

1. Strony powstrzymują się od udziału w jakichkolwiek aktach przemocy wobec kobiet i zapewnią przestrzeganie tego obowiązku przez władze państwowe, urzędników, osoby działające na zlecenie władz państwowych, instytucje i inne jednostki działające w imieniu państwa.
2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne i inne środki zapewniające należyta starannością w zapobieganiu, karaniu oraz przyznawaniu zadośćuczynienia w zakresie aktów przemocy objętych zakresem Konwencji, które są popełniane przez podmioty inne niż państwowe.

Artykuł 6

Polityka uwzględniająca kwestie płci społeczno-kulturowej

Strony zobowiązują się uwzględniać perspektywę płci społeczno-kulturowej w toku wdrażania i oceniania wpływu postanowień niniejszej konwencji oraz zobowiązują się promować i wdrażać politykę równości kobiet i mężczyzn oraz pełnego usamodzielnienia się kobiet.

Rozdział II

Zintegrowana polityka i gromadzenie danych

Artykuł 7

Kompleksowa i skoordynowana polityka

1. Strony przyjmą regulacje prawne i inne rozwiązania niezbędne, by ustanowić i wdrażać ogólnokrajową skuteczną, kompleksową i skoordynowaną politykę obejmującą wszelkie właściwe środki mające na celu zapobieganie i zwalczanie wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, a także zapewnić holistyczne podejście do przemocy wobec kobiet.
2. Strony zagwarantują, że polityka, o której mowa w ustępie 1, na pierwszym miejscu stawiać będzie prawa ofiary i będzie wdrażana w ramach skutecznej współpracy wszystkich odpowiednich organów, instytucji i organizacji.
3. W działania podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem włączane będą, w uzasadnionych przypadkach, wszystkie właściwe podmioty, takie jak agencje rządowe, parlamenty oraz władze krajowe, regionalne i lokalne, krajowe instytucje ochrony praw człowieka, a także organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Artykuł 8

Środki finansowe

Strony przeznaczą odpowiednie środki finansowe i zasoby ludzkie by właściwie wdrażać zintegrowaną politykę, działania i programy mające na celu zapobieganie i zwalczanie wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, w tym również podejmowane przez organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie.

Artykuł 9

Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie

Strony uznają, zachęcają i wspierają, na wszystkich szczeblach, działania w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet podejmowane przez odpowiednie organizacje pozarządowe oraz przez społeczeństwo obywatelskie, a także nawiążą skuteczną współpracę z tymi organizacjami.

Artykuł 10

Instytucja koordynująca

1. Strony wyznaczą lub ustanowią jedną lub więcej instytucję odpowiedzialną za koordynację, wdrażanie, monitorowanie oraz ocenę polityki i działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie wszystkich form przemocy objętym zakresem niniejszej konwencji. Instytucje te będą koordynować zbieranie danych, o których mowa w artykule 11, a także analizować i rozpowszechniać ich wyniki.
2. Strony zagwarantują, że instytucje wyznaczone lub ustanowione zgodnie z niniejszym artykułem otrzymywać będą ogólne informacje dotyczące działań podejmowanych zgodnie z Rozdziałem VIII.
3. Strony zagwarantują, że instytucje wyznaczone lub ustanowione zgodnie z niniejszym artykułem będą mogły porozumiewać się ze sobą bezpośrednio oraz utrzymywać kontakty ze swoimi odpowiednikami w innych Stronach.

*Artykuł 11***Gromadzenie i analiza danych**

1. Dla celów niniejszej konwencji Strony zobowiązują się do:
 - a. gromadzenia danych statystycznych, w odpowiednim podziale i w regularnych odstępach czasu, dotyczących przypadków wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji,
 - b. wspierania badań dotyczących wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji w celu poznania ich przyczyn i skutków, częstości występowania oraz karalności, a także skuteczności działań podejmowanych w celu wykonania niniejszej konwencji.
2. Strony podejmą starania w celu przeprowadzania badań ludności, w regularnych odstępach czasu, by oceniać skalę i tendencje w stosowaniu wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.
3. Strony przekazywać będą grupie ekspertów, o której mowa w artykule 66 niniejszej konwencji, informacje zebrane zgodnie z niniejszym artykułem, w celu wspierania współpracy międzynarodowej oraz umożliwienia analizy porównawczej na szczeblu międzynarodowym.
4. Strony czuwać będą, by dane zbierane zgodnie z niniejszym artykułem były publicznie dostępne.

Rozdział III**Zapobieganie***Artykuł 12***Zobowiązania ogólne**

1. Strony podejmą działania niezbędne, by promować zmianę społecznych i kulturowych wzorców zachowań kobiet i mężczyzn w celu wykorzenia uprzedzeń, zwyczajów, tradycji oraz innych praktyk opartych na idei niższości kobiet lub na stereotypowych rolach kobiet mężczyzn.
2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne i inne środki by zapobiegać wszystkim formom przemocy objętym zakresem niniejszej konwencji, popełnianych przez osoby fizyczne lub prawne.
3. Przy podejmowaniu wszelkich działań zgodne z postanowieniami niniejszego rozdziału uwzględnia się i zaspokaja specyficzne potrzeby osób narażonych na przemoc ze względu na szczególne okoliczności oraz należy mieć na względzie prawa człowieka wszystkich ofiar.
4. Strony podejmą działania niezbędne, by zachęcać społeczeństwo, zwłaszcza mężczyzn i chłopców, do aktywnego udziału w zapobieganiu wszystkim formom przemocy objętym zakresem niniejszej konwencji.
5. Strony czuwają, by kultura, zwyczaje, religia, tradycja lub tzw. „honor” nie były uznawane za usprawiedliwiające akty przemocy objęte zakresem niniejszej konwencji.
6. Strony podejmą działania niezbędne, by promować programy i działania na rzecz pełnego usamodzielnienia kobiet.

*Artykuł 13***Podnoszenie świadomości**

1. Strony promują lub realizują, regularnie i na wszystkich szczeblach, programy na rzecz podnoszenia świadomości, w tym we współpracy z krajowymi instytucjami ochrony praw człowieka oraz instytucjami do spraw równego traktowania, społeczeństwem obywatelskim i organizacjami pozarządowymi, szczególnie z organizacjami kobiet, gdy to właściwe, podniesienie świadomości oraz lepsze rozumienie przez społeczeństwo różnych przejawów wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, ich wpływu na dzieci, a także potrzeby zapobiegania przemocy.

2. Strony zapewnią szerokie rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych rozwiązań w zakresie zapobiegania aktom przemocy objętym zakresem niniejszej konwencji.

Artykuł 14

Edukacja

1. Strony podejmą, gdy to właściwie, działania niezbędne, by wprowadzić do programów nauczania na wszystkich etapach edukacji, dostosowane do etapu rozwoju uczniów treści dotyczące równości kobiet i mężczyzn, niestereotypowych ról społeczno-kulturowych, wzajemnego szacunku, rozwiązywania konfliktów w relacjach międzyludzkich bez uciekania się do przemocy, przemocy wobec kobiet ze względu na płeć oraz gwarancji nienaruszalności osoby.
2. Strony podejmą niezbędne działania by promować zasady, o których mowa w ustępie 1, w ramach nieformalnego uczenia się, w ramach działalności sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej oraz w mediach.

Artykuł 15

Szkolenie specjalistów

1. Strony zapewnią lub zreorganizują odpowiednie szkolenie osób mających zawodowy kontakt z ofiarami lub sprawcami wszystkich aktów przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji. Szkolenia dotyczyć będą zapobiegania oraz wykrywania aktów przemocy, równości kobiet i mężczyzn, potrzeb i praw ofiar przemocy oraz sposobów zapobiegania wtórnej wiktyimizacji.
2. Strony zachęcą, by szkolenie, o którym mowa w ustępie 1, obejmowało kwestie skoordynowanej międzyinstytucjonalnej współpracy umożliwiającej wszechstronne i odpowiednie rozpatrywanie zgłoszeń przypadków przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.

Artykuł 16

Programy zapobiegawcze i programy leczenia

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne i inne środki ustanawiające lub wspierające programy mające na celu nauczenie sprawców przemocy domowej przyjmowania zachowań zakładających niestosowanie przemocy w relacjach międzyludzkich, tak by zapobiegać kolejnym aktom przemocy oraz zaniechać uciekania się do agresywnych wzorców zachowań.
2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne i inne środki ustanawiające lub wspierające programy leczenia zapobiegające recydywie sprawców przestępstw, zwłaszcza sprawców przestępstw na tle seksualnym
3. Podejmując działania, o których mowa w ustępach 1 i 2, Strony będą czuwać, aby bezpieczeństwo, wsparcie i poszanowanie praw człowieka ofiary miało pierwszorzędny charakter oraz, w odpowiednich przypadkach, aby programy te były ustanawiane i wdrażane w ścisłej współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami zapewniającymi wsparcie ofiarom.

Artykuł 17

Udział sektora prywatnego i mediów

1. Strony zachęcać będą sektor prywatny, sektor technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz środki masowego przekazu do brania udziału z poszanowaniem wolności wypowiedzi i niezależności tych sektorów w opracowywaniu i wdrażaniu odpowiednich strategii, a także w ustalaniu wytycznych i zasad wewnętrznych w celu zapobiegania przemocy wobec kobiet oraz wspierania poszanowania ich godności.
2. We współpracy z sektorem prywatnym Strony będą rozwijać i promować wśród dzieci, rodziców oraz wychowawców umiejętności właściwego poruszania się w środowisku informacyjnym i komunikacyjnym w odniesieniu do poniżających treści o charakterze seksualnym lub dotyczących przemocy, które mogą być szkodliwe.

Rozdział IV

Ochrona i wsparcie

Artykuł 18

Zobowiązania ogólne

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by chronić wszystkie ofiary przed kolejnymi aktami przemocy.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, zgodnie z prawem krajowym, ustanawiające struktury zapewniające skuteczną współpracę wszystkich właściwych organów państwowych, w tym sądów, prokuratury, organów ścigania, władz lokalnych i regionalnych, a także organizacji pozarządowych i innych organizacji i podmiotów, właściwych w sprawach udzielania ochrony i wsparcia ofiarom i świadkom wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, w tym również poprzez odwołanie się do służb wsparcia o charakterze ogólnym i wyspecjalizowanym, o których mowa w artykule 20 i 22 niniejszej konwencji.
3. Strony będą czuwać, by środki ustanowione zgodnie z postanowieniami niniejszego rozdziału:
 - opierały się na uwzględnieniu kwestii płci społeczno-kulturowej w pojmowaniu przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej i były ukierunkowane na zagwarantowanie ofiarom ich praw i bezpieczeństwa ,
 - opierały się na zintegrowanym podejściu, uwzględniającym stosunki między ofiarami, sprawcami, dziećmi i ich szerszym środowiskiem społecznym,
 - miały na celu uniknięcie wtórnej wiktyimizacji,
 - były formą dążenia do usamodzielnienia i niezależności ekonomicznej kobiet będących ofiarami przemocy,
 - w uzasadnionych przypadkach, umożliwiały umieszczenie w jednym obiekcie zespołu służb zapewniających ochronę i wsparcie,
 - były ukierunkowane na szczególne potrzeby osób podatnych na przemoc, w tym dzieci będących ofiarami, oraz były dla nich dostępne.
4. Udzielanie świadczeń nie będzie zależeć od woli ofiary wszczęcia postępowania przeciw sprawcy lub zeznawania przeciwko sprawcy.
5. Strony podejmą odpowiednie działania mające na celu zapewnienie ochrony konsularnej lub innej formy ochrony swoich obywateli oraz ich wsparcia, jak też innych ofiar uprawnionych do takiej ochrony, zgodnie z zobowiązaniami wynikającymi dla nich z prawa międzynarodowego.

Artykuł 19

Informowanie

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ofiary otrzymywały na czas odpowiednie informacje dotyczące dostępnego wsparcia oraz środków prawnych w zrozumiałym dla nich języku.

Artykuł 20

Wsparcie ogólne

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ofiary miały dostęp do usług ułatwiających im przezwyciężenie skutków doznanej przemocy. W miarę konieczności, rozwiązania te powinny obejmować takie usługi jak: poradnictwo prawne i psychologiczne, wsparcie finansowe, pomoc mieszkaniową, edukację, szkolenia oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zagwarantować ofiarom dostęp do opieki zdrowotnej i służb socjalnych, które będą odpowiednio finansowane, a specjaliści będą przygotowani do udzielania pomocy ofiarom i kierowania ich do odpowiednich służb.

*Artykuł 21***Pomoc w składaniu skarg indywidualnych i zbiorowych**

Strony zapewnią, że ofiary będą miały dostęp do odpowiednich regionalnych i międzynarodowych mechanizmów składania skarg indywidualnych i zbiorowych oraz dostęp do informacji w tym zakresie. Strony wspierać będą udzielanie ofiarom pomocy w składaniu skarg w sposób fachowy i wrażliwy.

*Artykuł 22***Wsparcie specjalistyczne**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zapewnić lub zorganizować odpowiednio rozmieszczone przestrzennie, specjalistyczne usługi wsparcia doraźnego, krótko- i długoterminowego, dostępne dla każdej ofiary aktu przemocy objętej zakresem niniejszej konwencji.
2. Strony zapewnią lub zorganizują specjalistyczne usługi wsparcia wszystkich kobiet ofiar przemocy oraz ich dzieci.

*Artykuł 23***Schroniska**

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by utworzyć wystarczającą liczbę odpowiednich i łatwo dostępnych schronisk oferujących bezpieczne zakwaterowanie oraz aktywną pomoc ofiarom, zwłaszcza kobietom i ich dzieciom.

*Artykuł 24***Telefony zaufania**

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ustanowić ogólnokrajowe, całodobowe, bezpłatne telefony zaufania udzielające porad w sprawie wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, z zachowaniem poufności lub anonimowości osób dzwoniących.

*Artykuł 25***Wsparcie ofiar przemocy seksualnej**

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by utworzyć wystarczającą liczbę odpowiednich i łatwo dostępnych ośrodków świadczących pomoc ofiarom gwałtów lub przemocy seksualnej, zapewniających badania lekarskie i sądowe, wsparcie pourazowe oraz poradnictwo.

*Artykuł 26***Ochrona i wsparcie nieletnich świadków**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zagwarantować, że w ramach ochrony i wsparcia ofiar przemocy przykładana jest należyta uwaga do praw i potrzeb dzieci będących świadkami wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.
2. Działania podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem obejmować będą dostosowaną do wieku pomoc psychologiczną i pomoc społeczną dla dzieci będących świadkami wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, oraz będą podejmowane, mając na względzie najwyższe dobro dziecka.

*Artykuł 27***Zgłaszanie**

Strony podejmują niezbędne działania, by zachęcać osoby będące świadkami aktów przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji lub osoby mające uzasadnione podstawy, by podejrzewać, że tego typu akt może zostać popełniony bądź że można spodziewać się kolejnych aktów przemocy, do zgłaszania tego właściwym organizacjom lub władzom.

*Artykuł 28***Zgłaszanie przez specjalistów**

Strony podejmą niezbędne działania, by zapewnić, że zasady poufności nałożone przez prawo wewnętrzne na wykonujących niektóre zawody nie będą stanowiły, w odpowiednich okolicznościach, przeszkody w zgłoszeniu właściwym organizacjom lub władzom uzasadnionego podejrzenia popełnienia poważnego aktu przemocy objętego zakresem niniejszej konwencji, lub jeżeli można spodziewać się kolejnych aktów przemocy.

Rozdział V**Prawo materialne***Artykuł 29***Postępowanie cywilne i zadośćuczynienie**

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania, aby zapewnić ofiarom odpowiednie środki prawa cywilnego przeciw sprawcy.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania, aby zapewnić ofiarom, zgodnie z zasadami ogólnymi prawa międzynarodowego, odpowiednie środki prawa cywilnego przeciw władzom państwowym, które nie dopełniły obowiązku podjęcia niezbędnych działań zapobiegawczych lub ochronnych leżących w zakresie ich uprawnień.

*Artykuł 30***Odszkodowanie**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zapewnić, że ofiary będą miały prawo domagać się odszkodowania od sprawców za jakiegokolwiek przestępstwo określone zgodnie z niniejszą konwencją.
2. Odpowiednie odszkodowanie od Państwa przyznawane będzie tym, którzy doznali poważnego uszkodzenia ciała lub uszczerbku na zdrowiu, o ile szkoda nie została naprawiona z innych źródeł, na przykład przez sprawcę, z ubezpieczeniowych lub finansowanych przez państwo świadczeń zdrowotnych i społecznych. Nie wyklucza to prawa Stron domagania się od sprawcy spłacenia przyznanego ofierze odszkodowania, pod warunkiem, że zapewniona będzie odpowiednia ochrona bezpieczeństwa ofiary.
3. Działania podejmowane zgodnie z ustępem 2 gwarantują przyznanie odszkodowania w rozsądnym terminie.

*Artykuł 31***Opieka, prawo widzenia i bezpieczeństwo**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by przy ustalaniu prawa do opieki i do widzenia z dzieckiem były brane pod uwagę przypadki przemocy objęte zakresem niniejszej konwencji.

2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by wykonywanie prawa do opieki i do widzenia z dzieckiem nie stanowiło zagrożenia dla praw i bezpieczeństwa ofiary lub dzieci.

Artykuł 32

Cywilne konsekwencje przymusowych małżeństw

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by małżeństwa zawarte pod przymusem mogły być unieważniane, anulowane lub rozwiązywane bez nadmiernego ciężaru finansowego lub administracyjnego dla ofiary.

Artykuł 33

Przemoc psychiczna

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za umyślne stosowanie nacisków lub gróźb poważnie naruszających równowagę psychiczną innej osoby groziła odpowiedzialność karna.

Artykuł 34

Nękanie

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za umyślne, powtarzające się zastraszanie innej osoby powodujące, że obawia się ona o swoje bezpieczeństwo, groziła odpowiedzialność karna.

Artykuł 35

Przemoc fizyczna

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za umyślne dopuszczenie się aktów przemocy fizycznej wobec innej osoby groziła odpowiedzialność karna.

Artykuł 36

Przemoc seksualna, w tym gwałt

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za następujące umyślne czynności groziła odpowiedzialność karna:

- a. penetracja waginalna, analna lub oralna o charakterze seksualnym ciała innej osoby jakkolwiek częścią ciała lub przedmiotem, bez jej zgody,
- b. inne czynności o charakterze seksualnym wobec innej osoby, bez jej zgody,
- c. doprowadzenie innej osoby, bez jej zgody, do podjęcia czynności o charakterze seksualnym z osobą trzecią.

2. Zgoda musi być udzielona dobrowolnie jako wyraz wolnej woli, co należy oceniać w świetle danych okoliczności.

3. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by postanowienia ustępu 1 stosowały się również do czynności podejmowanych wobec byłych lub obecnych małżonków lub partnerów, zgodnie z tym, jak to uznaje prawo krajowe.

*Artykuł 37***Przymusowe małżeństwa**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za umyślne działania polegające na zmuszaniu osoby dorosłej lub dziecka do zawarcia małżeństwa groziła odpowiedzialność karna.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za umyślne działania polegające na zwabieniu osoby dorosłej lub dziecka na terytorium Strony lub państwa innego niż to, które zamieszkuje, w celu zmuszenia osoby dorosłej lub dziecka do zawarcia małżeństwa, groziła odpowiedzialność karna.

*Artykuł 38***Okaleczanie narządów płciowych kobiet**

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za następujące umyślne działania groziła odpowiedzialność karna:

- a. wycinanie, infibulacja lub każde inne okaleczenie całości lub którejkolwiek części warg sromowych większych, warg sromowych mniejszych lub łechtaczki,
- b. zmuszanie kobiety lub doprowadzenie jej do poddania się którejkolwiek z czynności wymienionej w punkcie a,
- c. zachęcanie, zmuszanie lub doprowadzenie dziewczynki do poddania się którejkolwiek z czynności wymienionej w punkcie a.

*Artykuł 39***Przymusowa aborcja i sterylizacja**

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za następujące umyślne działania groziła odpowiedzialność karna:

- a. przeprowadzenie aborcji u kobiety bez jej uprzedniej i świadomej zgody,
- b. przeprowadzenie zabiegu chirurgicznego u kobiety, którego celem jest uniemożliwienie jej dalszej naturalnej prokreacji, bez jej uprzedniej i świadomej zgody lub jeżeli nie rozumie tego zabiegu.

*Artykuł 40***Molestowanie seksualne**

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za jakąkolwiek formę niepożądanych zachowań werbalnych, niewerbalnych lub fizycznych o charakterze seksualnym, których celem lub skutkiem jest naruszenie godności osoby, zwłaszcza poprzez tworzenie atmosfery zastraszenia, wrogości, upodlenia, poniżenia lub obrazy, groziła odpowiedzialność karna lub inny rodzaj odpowiedzialności prawnej.

*Artykuł 41***Pomocnictwo, podżeganie i usiłowanie**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za umyślne pomocnictwo lub podżeganie do popełnienia przestępstw, o których mowa w artykułach 33, 34, 35, 36, 37, 38 punkt a oraz art. 39 niniejszej konwencji, groziła odpowiedzialność karna.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by za umyślne usiłowanie popełnienia czynów, o których mowa w artykułach 35, 36, 37, 38 punkt a oraz art. 39 niniejszej konwencji, groziła odpowiedzialność karna.

*Artykuł 42***Niedopuszczalne usprawiedliwianie zbrodni, w tym tak zwanych „zbrodni honorowych”**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by w postępowaniu karnym wszczętym w związku z popełnieniem któregośkolwiek z aktów przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, kultura, zwyczaj, religia, tradycja lub tak zwany „honor” nie stanowiły uzasadnienia popełnienia takiego aktu. Obejmuje to zwłaszcza twierdzenia, że ofiara naruszyła kulturowe, religijne, społeczne lub tradycyjne normy lub zwyczaje stanowiące kryteria właściwego zachowania.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zachęcanie dziecka do popełnienia aktów, o których mowa w ustępie 1, nie pomniejszało odpowiedzialności karnej osoby zachęcającej za popełnione akty.

*Artykuł 43***Zastosowanie przestępstw karnych**

Przestępstwa określone zgodnie z niniejszą konwencją mają zastosowanie bez względu na charakter stosunków między ofiarą a sprawcą.

*Artykuł 44***Właściwość**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by uznać swoją właściwość do ścigania wszystkich przestępstw określonych zgodnie z niniejszą konwencją, jeżeli przestępstwo zostało popełnione:
 - a. na ich terytorium, lub
 - b. na pokładzie statku pływającego pod ich banderą, lub
 - c. na pokładzie samolotu zarejestrowanego zgodnie z ich prawem, lub
 - d. przez ich obywateli, lub
 - e. przez osobę zamieszkałą na ich terytorium.
2. Strony będą starać się przyjąć regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ustalić właściwość w sprawach wszystkich przestępstw określonych zgodnie z niniejszą konwencją, jeżeli przestępstwo zostało popełnione przeciwko ich obywatelowi lub osobie mającej zwykle miejsce zamieszkania na ich terytorium.
3. Na potrzeby ścigania przestępstw określonych zgodnie z art. 36, 37, 38 oraz 39 niniejszej konwencji, Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ich właściwość nie była uzależniona od tego, czy akty te uznawane są za przestępstwo na terytorium, na którym zostały popełnione.
4. Na potrzeby ścigania przestępstw określonych zgodnie z art. 36, 37, 38 oraz 39 niniejszej konwencji, Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ich właściwość w odniesieniu do lit. d i e. ustępu 1 nie była uzależniona od tego, że ściganie może być wszczęte jedynie na podstawie zawiadomienia przez ofiarę o popełnieniu przestępstwa lub od powiadomienia przez państwo, gdzie przestępstwo zostało popełnione.
5. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne do ustalenia jurysdykcji w odniesieniu do przestępstw określonych zgodnie z niniejszą konwencją w przypadkach, gdy domniemany sprawca jest obecny na ich terytorium i nie podlega wydaleniu do innej Strony wyłącznie ze względu na obywatelstwo.
6. W przypadku gdy więcej niż jedna Strona rości sobie prawo do właściwości w sprawie domniemanego przestępstwa określonego zgodnie z niniejszą konwencją, zainteresowane Strony, o ile to właściwe, porozumiewają się ze sobą w celu ustalenia najodpowiedniejszej właściwości na potrzeby ścigania.

7. Bez uszczerbku dla ogólnych zasad prawa międzynarodowego, niniejsza konwencja nie wyklucza właściwości w sprawach karnych wykonywanej przez Stronę zgodnie z jej prawem krajowym

Artykuł 45

Sankcje i środki

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by przestępstwa określone zgodnie z niniejszą konwencją podlegały karze w postaci skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji, z uwzględnieniem wagi przestępstw. Sankcje te obejmą, o ile to właściwe, kary pozbawienia wolności mogące stanowić podstawę wydalenia.
2. Strony mogą podjąć inne działania w stosunku do sprawców, takie jak:
 - monitorowanie lub nadzór nad osobami skazanymi,
 - pozbawienie praw rodzicielskich, jeżeli najwyższe dobro dziecka, mogące obejmować bezpieczeństwo ofiary, nie może być zagwarantowane w żaden inny sposób.

Artykuł 46

Okoliczności obciążające

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by następujące okoliczności, o ile już nie noszą one znamion przestępstwa, mogły, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa krajowego, być uznawane za okoliczności obciążające przy ustalaniu wyroku za przestępstwa, o których mowa w niniejszej konwencji:

- a. przestępstwo zostało popełnione przeciw byłemu lub obecnemu małżonkowi lub partnerowi, tak jak uznają go przepisy prawa krajowego, przez członka rodziny, osobę współmieszkającą z ofiarą lub przez osobę, która nadużyła swojej władzy,
- b. przestępstwo lub przestępstwa powiązane zostały popełnione wielokrotnie,
- c. przestępstwo zostało popełnione przeciw osobie podatnej ze względu na szczególne okoliczności,
- d. przestępstwo zostało popełnione przeciw dziecku lub w jego obecności,
- e. przestępstwo zostało popełnione przez dwie lub więcej osoby działające wspólnie,
- f. przestępstwo poprzedzały lub towarzyszyły mu szczególne akty okrucieństwa,
- g. przestępstwo zostało popełnione z użyciem broni lub z groźbą jej użycia,
- h. przestępstwo spowodowało istotny uszczerbek na zdrowiu fizycznym lub psychicznym ofiary,
- i. sprawca został już wcześniej skazany za przestępstwa podobnego rodzaju.

Artykuł 47

Wyroki wydane przez inną Stronę

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by przy ustalaniu wyroku możliwe było branie pod uwagę prawomocnych wyroków wydanych przez inną Stronę w związku z przestępstwami określonymi zgodnie z niniejszą konwencją.

Artykuł 48

Zakaz stosowania obowiązkowych alternatywnych sposobów rozstrzygnięcia sporów lub skazywania

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zakazać stosowania obowiązkowych alternatywnych sposobów rozstrzygnięcia sporów, w tym mediacji i rozjemstwa, w odniesieniu do wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.

2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by w razie nakładania grzywny odpowiednio uwzględniana była zdolność sprawcy do wypełnienia zobowiązań finansowych wobec ofiary.

Rozdział VI

Postępowanie przygotowawcze, ściganie, postępowanie i środki ochronne

Artykuł 49

Zobowiązania ogólne

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by postępowanie przygotowawcze oraz postępowanie sądowe dotyczące wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji były prowadzone bez nieuzasadnionej zwłoki i z poszanowaniem praw ofiary na wszystkich etapach postępowania karnego.

2. Zgodnie z podstawowymi zasadami praw człowieka oraz mając na względzie uwzględnienie kwestii płci społeczno-kulturowej w pojmowaniu przemocy, Strony podejmują konieczne środki prawne lub inne działania w celu zapewnienia skutecznego dochodzenia oraz ścigania przestępstw określonych zgodnie z niniejszą konwencją.

Artykuł 50

Szybka reakcja, zapobieganie i ochrona

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by właściwe organy ścigania szybko i odpowiednio reagowały na wszystkie formy przemocy objęte zakresem niniejszej konwencji, oferując ofiarom stosowną i natychmiastową ochronę.

2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by właściwe organy niezwłocznie i odpowiednio zapewniały zapobieganie i ochronę przed wszystkimi formami przemocy objętymi zakresem niniejszej konwencji, w tym by podejmowały działania zapobiegawcze o charakterze operacyjnym oraz zbieranie dowodów.

Artykuł 51

Ocena i zarządzanie ryzykiem

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ocena ryzyka śmierci, powagi sytuacji i ryzyka powtarzania się aktów przemocy była przeprowadzana przez wszystkie właściwe władze w celu zarządzania takim ryzykiem i, jeżeli zajdzie taka potrzeba, by zapewnić koordynację zapewniania bezpieczeństwa i udzielania wsparcia.

2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by przy ocenie, o której mowa w ustępie 1, w sposób należyty brano pod uwagę, na wszystkich etapach postępowania przygotowawczego i stosowania środków ochronnych, posiadanie broni lub dostępu do broni palnej przez sprawcę aktów przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.

Artykuł 52

Nakazy doraźne

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by właściwe władze uprawnione były do nakazania sprawcy aktu przemocy, w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia, opuszczenia miejsca zamieszkania ofiary lub osoby zagrożonej przemocą domową, na odpowiedni okres oraz zakazania wchodzenia do lokalu zajmowanego przez ofiarę lub osobę zagrożoną lub kontaktowania się z ofiarą lub osobą zagrożoną. Działania podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem będą dawać pierwszeństwo bezpieczeństwu ofiar lub osób zagrożonych.

*Artykuł 53***Zakaz zbliżania się lub nakaz ochrony**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ofiary wszystkich form przemocy objętej zakresem niniejszej konwencji mogły wystąpić o wydanie odpowiednich zakazów zbliżania się lub nakazów ochrony.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zakazy zbliżania się lub nakazy ochrony, o których mowa w ustępie 1:
 - umożliwiały zapewnienie natychmiastowej ochrony oraz bez nadmiernych obciążeń finansowych lub administracyjnych dla ofiary,
 - wystawiane były na określony okres lub do czasu ich zmiany lub uchylecia,
 - jeżeli to konieczne, wydawane były bez wysłuchania strony przeciwnej i ze skutkiem natychmiastowym,
 - dostępne były niezależnie od lub równoległe do innych postępowań,
 - mogły być wprowadzane w późniejszych postępowaniach.
3. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by naruszenie zakazu zbliżania się lub nakazu ochrony wydanego zgodnie z ustępem 1 podlegało skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym sankcjom karnym lub innym sankcjom prawnym.

*Artykuł 54***Postępowanie przygotowawcze i dowody**

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by w jakimkolwiek postępowaniu cywilnym lub karnym dowody związane z wcześniejszymi życiem seksualnym i trybem życia ofiary były dopuszczane tylko gdy to właściwe i konieczne.

*Artykuł 55***Postępowanie bez wysłuchania strony przeciwnej i postępowanie prowadzone z urzędu**

1. Strony czuwać będą, by wszczęcie postępowania przygotowawczego lub ścigania przestępstw określonych zgodnie z art. 35, 36, 37, 38 i 39 niniejszej konwencji nie było wyłącznie uzależnione od powiadomienia lub skargi ofiary, jeżeli przestępstwo zostało dokonane, w części lub całości, na terytorium Strony oraz by postępowanie było kontynuowane, nawet jeżeli ofiara wycofa powiadomienie lub skargę.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by na warunkach określonych w prawie krajowym instytucje rządowe i organizacje pozarządowe oraz doradcy wyspecjalizowani w sprawach przemocy domowej mogli pomagać i/lub wspierać ofiary, na życzenie tych ofiar, w toku postępowania przygotowawczego oraz postępowania sądowego dotyczącego przestępstw określonych zgodnie z niniejszą konwencją.

*Artykuł 56***Środki ochronne**

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by chronić prawa i interesy ofiar, w tym ich szczególne potrzeby jako świadków, na wszystkich etapach postępowania przygotowawczego i postępowania sądowego, zwłaszcza poprzez:
 - a. ochronę ich, jak również ich rodzin i świadków, przed zastraszaniem, odwetem lub ponowną wiktyimizacją,
 - b. czuwanie, by ofiary zostały poinformowane, przynajmniej gdy ofiary i rodzina mogłyby znaleźć się w niebezpieczeństwie, jeżeli sprawca ucieknie, zostanie tymczasowo zwolniony lub wyjdzie na wolność,

- c. informowanie ofiar, na warunkach przewidzianych przez prawo wewnętrzne, o ich prawach oraz dostępnych im świadczeniach, biegu nadanemu skardze, podstawach oskarżenia, ogólnym postępie postępowania przygotowawczego lub postępowania oraz o ich roli w postępowaniu przygotowawczym lub postępowaniu, jak również o wydanej w ich sprawie decyzji,
 - d. umożliwianie ofiarom, zgodnie z zasadami procesowymi prawa krajowego, bycie wysłuchanym, przedstawienia dowodów oraz ich opinii, potrzeb i obaw, bezpośrednio lub przez pośrednika, oraz by zostały one rozpatrzone,
 - e. udzielanie ofiarom odpowiedniej pomocy, tak by ich prawa i interesy były w sposób należyty przedstawiane i brane pod uwagę,
 - f. czuwanie, by mogły być podejmowane środki chroniące prywatność i wizerunek ofiary,
 - g. unikanie, jeżeli to tylko możliwe, w sądach i w siedzibach organów ścigania, kontaktu ofiar ze sprawcami przestępstw,
 - h. zapewnianie ofiarom niezależnych i wykwalifikowanych tłumaczy, jeżeli ofiary są stronami postępowania lub jeżeli przedstawiają dowody,
 - i. umożliwianie ofiarom składania zeznań na sali sądowej, zgodnie z zasadami przewidzianymi przez prawo wewnętrzne, nie będąc obecnym na sali lub przynajmniej pod nieobecność na sali domniemanego sprawcy przestępstwa, zwłaszcza wykorzystując odpowiednie technologie komunikacyjne, jeżeli są dostępne.
2. Dziecko ofiara i dziecko świadek przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej otrzymuje, jeżeli to właściwe, specjalne środki ochrony, mając na względzie najwyższe dobro dziecka.

Artykuł 57

Pomoc prawna

Strony zapewniają ofiarom prawo do pomocy prawnej i do bezpłatnej porady prawnej, na warunkach przewidzianych przez prawo wewnętrzne.

Artykuł 58

Przedawnienie

Strony przyjmą regulacje prawne i inne rozwiązania niezbędne, by termin przedawnienia wszczęcia postępowania w związku z popełnieniem przestępstw określonych zgodnie z artykułami 36, 37, 38 i 39 niniejszej konwencji był wystarczający i współmierny do wagi danego przestępstwa, umożliwiając skuteczne wszczęcie ścigania po osiągnięciu przez ofiarę pełnoletności.

Rozdział VII

Migracja i azyl

Artykuł 59

Pobyty

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ofiarom, których prawo pobytu zależy od prawa pobytu małżonka lub partnera, tak jak uznaje go prawo wewnętrzne, przyznawane było, w razie rozwiązania małżeństwa lub związku i w obliczu szczególnie trudnych okoliczności, na wniosek, niezależne zezwolenie na pobyt, bez względu na to, jak długo trwało małżeństwo lub związek. Warunki przyznawania niezależnego zezwolenia na pobyt i okres, na jaki jest ono przyznawane, reguluje prawo wewnętrzne.

2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by umożliwić zawieszenie postępowania w sprawie wydalenia, które zostało wszczęte w związku z prawem pobytu zależnym od prawa pobytu małżonka lub partnera, tak jak uznaje go prawo wewnętrzne, by ofiara mogła złożyć wniosek o wydanie niezależnego zezwolenia na pobyt.
3. Strony wydawać będą ofiarom odnawialne zezwolenie na pobyt w jednej z poniższych sytuacji bądź w obu z nich:
 - a. gdy właściwe władze uznają, że pobyt jest niezbędny ze względu na ich sytuację osobistą,
 - b. gdy właściwe władze uznają, że pobyt jest niezbędny biorąc pod uwagę ich współpracę z właściwymi władzami w postępowaniu przygotowawczym lub postępowaniu karnym.
4. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zapewnić, że ofiary przymusowych małżeństw sprowadzone do innego kraju w celu zawarcia związku małżeńskiego i które, w konsekwencji, straciły prawo pobytu w kraju, w którym zwykle przebywają, mogły odzyskać to prawo.

Artykuł 60

Wnioski o azyl uwarunkowane płcią społeczno-kulturową

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zapewnić, że przemoc wobec kobiet ze względu na płeć będzie mogła być uznawana za formę prześladowania, w rozumieniu artykułu 1 ustęp A pkt 2 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. oraz za formę poważnej szkody dającą podstawy do przyznania ochrony uzupełniającej lub dodatkowej.
2. Strony zapewnią, że interpretacja przesłanek przewidzianych w Konwencji będzie uwzględniać kwestie płci społeczno-kulturowej oraz że w przypadkach, gdy zostanie ustalone, że obawa przed prześladowaniem ma podstawy w jednej lub wielu z tych przesłanek, wnioskodawcom zostanie udzielony status uchodźcy, zgodnie z mającymi zastosowanie umowami.
3. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ustanowić uwzględniające kwestie płci społeczno-kulturowej procedury przyjmowania i usługi wsparcia cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, jak również wytyczne dotyczące uwzględniania kwestii płci społeczno-kulturowej oraz procedury udzielania statusu uchodźcy uwzględniające kwestie płci społeczno-kulturowej, w tym takie procedury ustalania statusu uchodźcy i składania wniosków o ochronę międzynarodową.

Artykuł 61

Zasada non-refoulement

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by przestrzegać zasady non-refoulement, zgodnie z istniejącymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zapewnić, że ofiary przemocy wobec kobiet potrzebujące ochrony, niezależnie od ich statusu lub miejsca pobytu, nie będą, pod jakimkolwiek pozorem, odsyłane do jakiegokolwiek kraju, w którym ich życiu zagrażałoby niebezpieczeństwo, lub gdzie mogłyby zostać poddane torturom, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu, lub karze.

Rozdział VIII

Współpraca międzynarodowa

Artykuł 62

Zasady ogólne

1. Strony będą współpracować, w możliwie najszerszym zakresie, zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji oraz na mocy właściwych umów międzynarodowych i regionalnych dotyczących współpracy w sprawach cywilnych i karnych oraz na podstawie porozumień uzgodnionych na podstawie jednolitego lub wzajemnego ustawodawstwa oraz ich prawa krajowego, w celu:

- a. zapobiegania, zwalczania i ścigania wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji,
 - b. ochrony ofiar i udzielania im pomocy,
 - c. prowadzenia postępowań przygotowawczych i postępowań dotyczących przestępstw określonych zgodnie z niniejszą konwencją,
 - d. wykonywania właściwych wyroków cywilnych i karnych wydanych przez władze sądowe Stron, w tym nakazów ochrony.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by ofiary przestępstw określonych zgodnie z niniejszą konwencją, popełnionych na terytorium Strony innej niż ta, na terytorium której przebywają, mogły złożyć skargę właściwym władzom państwa zamieszkania.
3. W przypadku gdy Strona, która uzależnia udzielenie pomocy prawnej w sprawach karnych, ekstradycji lub wykonania wyroków cywilnych bądź karnych nałożonych przez drugą Stronę niniejszej konwencji od istnienia umowy, otrzymuje wniosek o taką współpracę prawną od Strony, z którą nie zawarła takiej umowy, może uważać niniejszą konwencję za podstawę prawną udzielenia pomocy prawnej w sprawach karnych, wydalenia lub wykonania wyroków cywilnych bądź karnych nałożonych przez drugą Stronę w związku z przestępstwami określonymi zgodnie z niniejszą konwencją.
4. Strony podejmują starania mające na celu włączenie, jeżeli to właściwe, kwestii walki z przemocą wobec kobiet i przemocą domową do programów pomocy na rzecz rozwoju adresowanych do państw trzecich, w tym poprzez zawieranie umów dwustronnych i wielostronnych z państwami trzecimi mających na celu ułatwienie ochrony ofiar zgodnie z artykułem 18 ustęp 5.

Artykuł 63

Działania na rzecz osób znajdujących się w niebezpieczeństwie

W przypadku, gdy na podstawie dostępnych informacji Strona ma uzasadnione podstawy, by sądzić, że dana osoba jest bezpośrednio zagrożona aktami przemocy, o których mowa w artykułach 36, 37, 38 i 39 niniejszej konwencji, na terytorium innej Strony, to Strona posiadająca takie informacje powinna bezzwłocznie przekazać je drugiej Stronie, aby zapewnić podjęcie odpowiednich środków ochronnych. O ile to właściwe, informacja ta będzie obejmować wskazówki dotyczące istniejących środków, ustanowionych by pomóc osobie znajdującej się w niebezpieczeństwie.

Artykuł 64

Informacje

1. Strona wezwana niezwłocznie informuje Stronę wzywającą o wyniku działania podjętego zgodnie z niniejszym rozdziałem. Strona wezwana powinna również niezwłocznie poinformować Stronę wzywającą o wszystkich okolicznościach, które uniemożliwiają podjęcie takiego działania lub które mogą je znacząco opóźnić.
2. Każda Strona może, w granicach określonych przez prawo wewnętrzne, bez wcześniejszego wniosku, przekazać drugiej Stronie informacje uzyskane w trakcie własnych postępowań przygotowawczych, jeżeli uzna, że ujawnienie takich informacji może pomóc tej Stronie zapobiec przestępstwom, o których mowa w niniejszej konwencji, podjęciu lub przeprowadzeniu postępowań przygotowawczych lub postępowań związanych z tymi przestępstwami lub gdy informacje te mogłyby doprowadzić do zwrócenia się przez tę Stronę o współpracę na podstawie niniejszego rozdziału.
3. Strona otrzymująca jakiegokolwiek informacje zgodnie z ustępem 2 przedstawi je właściwym władzom, aby mogły zostać podjęte postępowania, jeżeli informacje zostaną uznane za odpowiednie, lub w celu uwzględnienia ich we właściwym postępowaniu cywilnym bądź karnym.

*Artykuł 65***Ochrona danych**

Dane osobowe będą przechowywane i wykorzystywane zgodnie z zobowiązaniami podjętymi przez Strony na mocy Konwencji o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych.

Rozdział IX**Mechanizm monitorujący***Artykuł 66***Grupa ekspertów do spraw przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej**

1. Zadaniem Grupy ekspertów do spraw przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (zwana dalej „GREVIO”) jest czuwanie nad wdrażaniem przez Strony niniejszej konwencji.
2. GREVIO składać się będzie z nie mniej niż 10 i nie więcej niż 15 członków, z zachowaniem równego udziału kobiet i mężczyzn i równowagi geograficznej, a także wzięty zostanie pod uwagę wymóg zapewnienia wielodyscyplinarnej wiedzy. Członkowie Grupy będą wybierani przez Komitet Stron spośród kandydatów zaproponowanych przez Strony; funkcja jest sprawowana cztery lata, ponowny wybór możliwy jest raz, a członkowie powinni być wybierani spośród obywateli Stron.
3. Pierwszy wybór dziesięciu członków należy przeprowadzić najpóźniej rok od wejścia w życie niniejszej konwencji. Wyboru pięciu dodatkowych członków należy dokonać po 25 ratyfikacji lub przystąpieniu.
4. Zasady wyboru członków GREVIO są następujące:
 - a. procedura wyboru powinna być przejrzysta, a członkowie wybierani spośród osób o wysokich kwalifikacjach moralnych, uznawanych za ekspertów w dziedzinie praw człowieka, równouprawnienia płci, przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, pomocy i ochrony ofiar lub spośród osób o uznanym doświadczeniu zawodowym związanym z obszarami objętymi zakresem niniejszej konwencji,
 - b. każdy członek GREVIO musi być obywatelem innego państwa,
 - c. powinni reprezentować główne systemy prawne,
 - d. powinni reprezentować właściwe instytucje i władze działające w obszarze przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
 - e. powinni sprawować swoje funkcje osobiście, wypełniać swoje zadania w sposób niezależny i bezstronny, a także być gotowi wykonywać obowiązki w sposób skuteczny.
5. Procedura wyboru członków GREVIO zostanie ustalona przez Komitet Ministrów Rady Europy, po zasięgnięciu opinii i uzyskaniu jednomyślnej zgody Stron, w ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszej konwencji.
6. GREVIO przyjmie własny regulamin.
7. Członkowie GREVIO oraz inni członkowie delegacji składający wizyty w krajach, zgodnie z artykułem 68 ustępy 9 i 14 korzystają z przywilejów i immunitetów określonych w Załączniku do niniejszej konwencji.

*Artykuł 67***Komitet Stron**

1. Komitet Stron składa się z przedstawicieli Stron konwencji.
2. Komitet Stron zwoływany jest przez Sekretarza Generalnego Rady Europy. Pierwsze posiedzenie Komitetu odbędzie się najpóźniej rok od wejścia w życie niniejszej konwencji, celem spotkania będzie wybór członków GREVIO. Kolejne spotkania będą odbywać się zawsze gdy wniosek o to złożą jedna trzecia członków Komitetu, Przewodniczący Komitetu Stron lub Sekretarz Generalny.
3. Komitet Stron przyjmie własny regulamin.

*Artykuł 68***Procedura**

1. Strony przedstawiają Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy sprawozdanie dotyczące regulacji prawnych i innych rozwiązań wdrażających postanowienia niniejszej konwencji, sporządzone na podstawie kwestionariusza opracowanego przez GREVIO; sprawozdanie jest rozpatrywane przez GREVIO.
2. GREVIO rozpatruje przedłożone zgodnie z ustępem 1 sprawozdanie razem z przedstawicielami danej Strony.
3. Dalsza procedura oceny podzielona zostanie na cykle, a GREVIO określi długość tych cykli. Na początku każdego cyklu GREVIO wybierze postanowienia konwencji, których dotyczyć będzie ocena i roześle kwestionariusz.
4. GREVIO określi odpowiednie sposoby przeprowadzania oceny. Może zwłaszcza przyjąć kwestionariusz dla każdego cyklu oceny, który będzie służył jako podstawa oceny wdrażania konwencji przez Strony. Kwestionariusz będzie kierowany do wszystkich Stron. Strony będą udzielać odpowiedzi na kwestionariusz, jak również przedstawiać będą wszelkie inne informacje, o które zwróci się GREVIO.
5. GREVIO może otrzymywać informacje na temat wdrażania konwencji od organizacji pozarządowych oraz społeczeństwa obywatelskiego, a także od krajowych instytucji ochrony praw człowieka.
6. GREVIO w sposób należyty weźmie pod uwagę istniejące informacje dostępne w ramach innych umów regionalnych i międzynarodowych, a także informacje pochodzące od organów podejmujących działania w sprawach, o których mowa w niniejszej konwencji.
7. Przyjmując kwestionariusz dla każdego cyklu oceny, GREVIO w sposób należyty weźmie pod uwagę zbieranie i analizę danych przeprowadzone przez Strony zgodnie z artykułem 11 niniejszej konwencji.
8. Informacje dotyczące wdrażania konwencji GREVIO może otrzymywać od Komisarza do spraw Praw Człowieka Rady Europy, Zgromadzenia Parlamentarnego oraz wyspecjalizowanych organów Rady Europy, jak również od organów ustanowionych w ramach innych umów międzynarodowych. GREVIO będzie mieć dostęp do skarg przedkładanych tym organom oraz ich wyników.
9. Jeżeli zgromadzone informacje są niewystarczające lub w przypadkach wymienionych w ustępie 14, GREVIO może, w ramach działań pomocniczych, wspólnie z władzami krajowymi i przy pomocy niezależnych ekspertów krajowych, organizować wizyty w krajach. W wizytach tych członkom GREVIO mogą towarzyszyć specjaliści w konkretnej dziedzinie.
10. GREVIO przygotowuje projekt sprawozdania, zawierający jego analizę wdrażania postanowień konwencji, których dotyczy ocena, a także sugestie i propozycje sposobu rozwiązania problemów zidentyfikowanych w danej Stronie. Projekt sprawozdania jest przekazywany Stronie do zaopiniowania, które podlega ocenie. GREVIO bierze pod uwagę opinie Strony przy przyjmowaniu sprawozdania.

11. Na podstawie wszystkich otrzymanych informacji i opinii Stron GREVIO przyjmuje sprawozdanie i wnioski dotyczące działań podjętych przez daną Stronę w celu wdrożenia postanowień niniejszej konwencji. Sprawozdanie i wnioski przekazywane są danej Stronie i Komitetowi Stron. Sprawozdanie i wnioski GREVIO są powszechnie dostępne od momentu ich przyjęcia, wraz z ewentualnymi uwagami Strony, której sprawozdanie dotyczy.
12. Bez uszczerbku dla procedury opisanej w ustępach od 1 do 8, Komitet Stron może, na podstawie sprawozdania i wniosków GREVIO, przyjąć zalecenia zaadresowane do Strony (a) dotyczące działań, jakie należy podjąć w celu wdrożenia wniosków GREVIO i określające, jeżeli to konieczne, datę przedstawienia informacji na temat ich wdrożenia, oraz (b) zmierzające do popierania współpracy z tą Stroną w celu właściwego wdrażania konwencji.
13. Jeżeli GREVIO otrzyma wiarygodne informacje wskazujące istnienie problemu, który wymaga natychmiastowej uwagi w celu zapobieżenia lub ograniczenia skali lub liczby poważnych naruszeń konwencji, GREVIO może żądać pilnego przedłożenia specjalnego sprawozdania dotyczącego działań podjętych w celu zapobieżenia poważnym, masowym lub utrzymującym się przypadkom przemocy wobec kobiet.
14. Biorąc pod uwagę informacje przekazane przez daną Stronę i inne wiarygodne informacje, GREVIO może wyznaczyć jednego lub kilku spośród swoich członków aby przeprowadzili postępowanie przygotowawcze i w trybie pilnym przedstawili GREVIO sprawozdanie. W sytuacjach tego wymagających i za zgodą Strony, postępowanie przygotowawcze może obejmować wizytę na jej terytorium.
15. Po rozpatrzeniu wniosków z przeprowadzonego postępowania przygotowawczego, o którym mowa w ustępie 14, GREVIO przekazuje te wnioski danej Stronie i, jeżeli to konieczne, Komitetowi Stron i Komitetowi Ministrów Rady Europy, wraz z innymi uwagami i zaleceniami.

Artykuł 69

Ogólne zalecenia

GREVIO może przyjąć, jeżeli to właściwe, ogólne zalecenia dotyczące wdrażania niniejszej konwencji.

Artykuł 70

Udział parlamentów w ocenie

1. Zachęca się parlamenty krajowe do udziału w ocenie działań podjętych w celu wdrażania niniejszej konwencji.
2. Każda ze stron przekazuje swojemu parlamentowi sprawozdania GREVIO.
3. Zachęca się Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy do regularnego podsumowywania wdrażania niniejszej konwencji.

Rozdział X

Związek z innymi umowami międzynarodowymi

Artykuł 71

Związek z innymi umowami międzynarodowymi

1. Niniejsza konwencja nie ma wpływu na zobowiązania wynikające z innych umów międzynarodowych, których stronami są Strony niniejszej konwencji lub których stronami staną się, a które zawierają postanowienia dotyczące kwestii objętych niniejszą konwencją.

2. Strony niniejszej konwencji mogą zawierać między sobą dwustronne lub wielostronne porozumienia dotyczące kwestii będących przedmiotem niniejszej konwencji w celu uzupełnienia lub wzmocnienia jej postanowień lub ułatwienia wdrażania zasad określonych w konwencji.

Rozdział XI

Poprawki do konwencji

Artykuł 72

Poprawki

1. Każda propozycja poprawki do niniejszej konwencji przedstawiona przez Stronę zostanie przedłożona Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, ten zaś przekazuje je państwom członkowskim Rady Europy, jej sygnatariuszom, Stronom, Unii Europejskiej, państwom zaproszonym do podpisania niniejszej konwencji zgodnie z postanowieniami artykułu 75 oraz wszystkim państwom zaproszonym do przystąpienia do niniejszej konwencji zgodnie z postanowieniami artykułu 76.
2. Komitet Ministrów Rady Europy rozpatruje zaproponowane poprawki i, po zasięgnięciu opinii Stron konwencji niebędącymi członkami Rady Europy, może przyjąć poprawkę większością głosów zgodnie z artykułem 20.d Statutu Rady Europy.
3. Tekst każdej poprawki przyjętej przez Komitet Ministrów zgodnie z ustępem 2 przekazywany jest Stronom do zatwierdzenia.
4. Wszystkie zmiany przyjęte zgodnie z ustępem 2 wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia, w którym wszystkie Strony poinformują Sekretarza Generalnego o zatwierdzeniu takich poprawek.

Rozdział XII

Postanowienia końcowe

Artykuł 73

Skutki niniejszej konwencji

Postanowienia niniejszej konwencji nie naruszają przepisów prawa wewnętrznego i wiążących umów międzynarodowych, które obowiązują lub wejdą w życie i na mocy których osobom przysługują lub przysługiwałyby korzystniejsze uprawnienia jeżeli chodzi o zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Artykuł 74

Rozstrzyganie sporów

1. W przypadku sporów dotyczących wdrażania lub interpretacji postanowień niniejszej konwencji Strony powinny najpierw starać się je rozwiązać w drodze negocjacji, porozumienia, arbitrażu lub w jakikolwiek inny pokojowy sposób przyjęty na mocy porozumienia między nimi.
2. Komitet Ministrów Rady Europy może ustanowić procedury rozstrzygania sporów dostępne dla Stron, jeżeli wyrażą one na to zgodę.

*Artykuł 75***Podpisanie i wejście w życie**

1. Niniejsza konwencja jest otwarta do podpisu dla państw członkowskich Rady Europy, państw niebędących jej członkami, które brały udział w jej opracowaniu, oraz dla Unii Europejskiej.
2. Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia składane są Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.
3. Niniejsza konwencja wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia kiedy 10 sygnatariuszy, w tym co najmniej 8 państw członkowskich Rady Europy, wyrazi zgodę na związanie się konwencją zgodnie z postanowieniami ustępu 2.
4. W stosunku do każdego państwa, o którym mowa w ustępie 1, lub Unii Europejskiej, które później wyrażą zgodę na związanie się niniejszą konwencją, wejdzie ona w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia.

*Artykuł 76***Przystąpienie do Konwencji**

1. Po wejściu w życie niniejszej konwencji Komitet Ministrów Rady Europy może, po zasięgnięciu opinii Stron konwencji i otrzymaniu ich jednomyślnej zgody, zaprosić każde państwo niebędące członkiem Rady Europy, które nie brało udziału w opracowaniu niniejszej konwencji, do przystąpienia do niej, na podstawie decyzji podjętej większością określoną w artykule 20.d Statutu Rady Europy, z zastrzeżeniem jednomyślności przedstawicieli Stron uprawnionych do zasiadania w Komitecie Ministrów.
2. W odniesieniu do każdego państwa przystępującego konwencja wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od daty złożenia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy dokumentu przystąpienia.

*Artykuł 77***Zakres terytorialny stosowania Konwencji**

1. Każde państwo lub Unia Europejska może, w chwili podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, wskazać terytorium lub terytoria, na których niniejsza konwencja będzie się stosować.
2. Każda Strona może, w jakimkolwiek późniejszym terminie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, rozszerzyć stosowanie niniejszej konwencji na jakiekolwiek inne terytorium wskazane w oświadczeniu i za którego stosunki międzynarodowe odpowiada lub w którego imieniu upoważniona jest podejmować zobowiązania. W odniesieniu do takiego terytorium konwencja wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania przez Sekretarza Generalnego takiego oświadczenia.
3. Każde oświadczenie złożone na mocy dwóch poprzedzających ustępów może, w odniesieniu do jakiegokolwiek terytorium wskazanego w takim oświadczeniu, być wycofane w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Wycofanie staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

*Artykuł 78***Zastrzeżenia**

1. Nie można składać żadnych zastrzeżeń w odniesieniu do jakichkolwiek postanowień niniejszej konwencji, z wyjątkami określonymi w ustępie 2 i 3.
2. Każde państwo lub Unia Europejska może zadeklarować, w chwili podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, że zastrzega sobie prawo niestosowania lub stosowania tylko w określonych przypadkach lub na określonych warunkach, postanowień zawartych w:
 - art. 30 ust. 2,
 - art. 44 ust. 1 lit. e, ust. 3 oraz ust. 4,
 - art. 55 ust. 1 w odniesieniu do art. 35, w zakresie drobnych przestępstw,
 - art. 58 w odniesieniu do art. 37, 38 oraz 39,
 - art. 59.
3. Każde państwo lub Unia Europejska może zadeklarować, w chwili podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, że zastrzega sobie prawo do stosowania sankcji innych niż karne w przypadku postępowania, o którym mowa w artykułach 33 oraz 34.
4. Każda Strona może, w całości lub częściowo, wycofać zastrzeżenie poprzez oświadczenie skierowane do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Wycofanie staje się skuteczne w dniu jego otrzymania.

*Artykuł 79***Ważność i przegląd zastrzeżeń**

1. Zastrzeżenia, o których mowa w artykule 78, ustępy 2 i 3, są ważne przez pięć lat od dnia wejścia w życie niniejszej konwencji w stosunku do danej Strony. Jednakże zastrzeżenia mogą być odnawiane na okresy tej samej długości.
2. Osiemnaście miesięcy przed terminem wygaśnięcia zastrzeżenia Sekretarz Generalny Rady Europy notyfikuje danej Stronie termin wygaśnięcia. Nie później niż trzy miesiące przed terminem wygaśnięcia Strona notyfikuje Sekretarzowi Generalnemu utrzymanie, zmianę lub wycofanie swojego zastrzeżenia. W przypadku braku notyfikacji danej Strony Sekretarz Generalny poinformuje, że zastrzeżenie zostaje uznane za automatycznie przedłużone na sześć miesięcy. Brak notyfikacji danej Strony co do zamiaru utrzymania lub zmiany zastrzeżenia przed upływem tego okresu powoduje wygaśnięcie zastrzeżenia.
3. Jeżeli Strona złożyła zastrzeżenie zgodnie z artykułem 78, ustępy 2 i 3, to przed jego odnowieniem lub na żądanie przedstawi GREVIO przyczyny uzasadniające jego utrzymywanie.

*Artykuł 80***Wypowiedzenie**

1. Każda Strona może w dowolnym czasie wypowiedzieć niniejszą konwencję, w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy.
2. Wypowiedzenie staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

*Artykuł 81***Notyfikacja**

Sekretarz Generalny Rady Europy notyfikuje państwom członkowskim Rady Europy, państwom niebędącym członkami, które uczestniczyły w opracowaniu niniejszej konwencji, sygnatariuszom, Stronom, Unii Europejskiej oraz państwom zaproszonym do przystąpienia do konwencji:

- a. każde złożenie podpisu,
- b. złożenie każdego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia,
- c. każdą datę wejścia w życie niniejszej konwencji zgodnie z artykułami 75 i 76,
- d. każdą poprawkę przyjętą zgodnie z artykułem 72 i datę wejścia w życie takiej poprawki,
- e. każde zastrzeżenie i wycofanie zastrzeżenia złożone zgodnie z artykułem 78,
- f. każde wypowiedzenie dokonane zgodnie z postanowieniami artykułu 80,
- g. każdy inny akt, notyfikację lub powiadomienie odnoszące się do niniejszej konwencji.

W dowód czego niżej podpisani, będąc do tego należycie upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

Sporządzono w Stambule 11 maja 2011 roku w językach angielskim i francuskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaze uwierzytelnione kopie konwencji wszystkim państwom członkowskim Rady Europy, państwom niebędącym członkami, które uczestniczyły w opracowaniu niniejszej konwencji, Unii Europejskiej oraz państwom zaproszonym do przystąpienia do konwencji.

*Załącznik***Przywileje i immunitety (Artykuł 66)**

1. Niniejszy załącznik stosuje się do członków GREVIO wymienionych w artykule 66 niniejszej konwencji, a także do innych członków delegacji składających wizyty w krajach. Dla celów niniejszego załącznika wyrażenie „inni członkowie delegacji składających wizyty w krajach” obejmuje niezależnych ekspertów krajowych i specjalistów wymienionych w artykule 68 ustęp 9 konwencji, członków personelu Rady Europy oraz tłumaczy zatrudnionych przez Radę Europy, towarzyszących GREVIO w czasie wizyt w krajach.
2. Członkowie GREVIO i inni członkowie delegacji składających wizyty w krajach, wykonując zadania związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem wizyt w krajach, działaniami po nich następującymi oraz podróżami związanymi z pełnieniem tych funkcji, korzystają z następujących przywilejów i immunitetów:
 - a. immunitet uniemożliwiający aresztowanie, zatrzymanie i zajęcie bagażu osobistego oraz immunitet uniemożliwiający podjęcie postępowania prawnego jakiegokolwiek rodzaju w związku z wypowiedziami ustnymi lub pisemnymi oraz wszystkimi czynnościami wykonanymi w ramach wypełniania zadań,
 - b. wyłączenie z wszystkich ograniczeń swobody poruszania się: wyjazd z i powrót do kraju zamieszkania, wjazd do kraju, w którym mają być wykonane zadania i wyjazd z niego, wszelkie formalności związane z rejestracją cudzoziemców w wizytowanych krajach lub krajach, przez które przejeżdżają w związku z wypełnianiem zadań.
3. W trakcie podróży podejmowanych w ramach wypełniania zadań członkowie GREVIO i inni członkowie delegacji składających wizyty są traktowani w odniesieniu do kontroli celnej i walutowej w taki sam sposób jak przedstawiciele zagranicznych władz w trakcie wykonywania tymczasowych obowiązków służbowych.
4. Dokumenty związane z oceną wdrażania konwencji przewożone przez członków GREVIO i innych członków delegacji składających wizyty w krajach są nienaruszalne, jeżeli mają związek z działaniami GREVIO. Oficjalna korespondencja GREVIO i oficjalne wiadomości członków GREVIO i innych członków delegacji składających wizyty w kraju nie podlegają żadnym zatrzymaniom ani cenzurze.

5. W celu zapewnienia pełnej wolności słowa i niezależności w wypełnianiu zadań, członkom GREVIO i innym członkom delegacji składających wizyty w krajach, immunitet chroniący przed postępowaniem prawnym w odniesieniu do wypowiedzi ustnych lub pisemnych lub działaniami przez nich podjętymi obowiązuje nawet po zakończeniu przez daną osobę wykonywania zadań.
 6. Przywileje i immunitety przyznawane są osobom wymienionym w ustępie 1 niniejszego załącznika, by zapewnić niezależność w wykonywaniu zadań w interesie GREVIO, nie zaś dla osobistych korzyści. Sekretarz Generalny Rady Europy uchyli immunitet osób wymienionych w ustępie 1 niniejszego załącznika, jeżeli jego zdaniem utrzymanie immunitetu mogłoby utrudnić bieg postępowania sądowego, a jego uchylenie nie przyniesie szkody interesom GREVIO.
-